

Крижова В.А.,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник – Сирцева С.В.,
канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СИСТЕМА КРОС-КОНТРОЛЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У сучасних умовах господарювання достовірність фінансової звітності є однією з основних передумов ефективного управління підприємством. Фінансова звітність формує інформаційну базу для прийняття управлінських рішень, оцінювання фінансового стану, результатів діяльності та рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання [1]. Особливого значення питання достовірності звітної інформації набуває для суб'єктів малого підприємництва, які функціонують в умовах обмеженості фінансових і кадрових ресурсів та потребують оперативної й якісної інформації для забезпечення ефективного управління діяльністю [2].

Важливу роль у забезпеченні достовірності фінансової звітності відіграє система бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. Недостовірність окремих показників фінансової звітності може призводити до викривлення результатів фінансового аналізу, прийняття неефективних управлінських рішень і зниження рівня довіри з боку користувачів фінансової інформації [3].

Актуальність проблеми забезпечення достовірності фінансової звітності посилюється в умовах автоматизації бухгалтерського обліку. Використання сучасних програмних продуктів забезпечує автоматичне формування звітності, прискорює обробку інформації та зменшує ймовірність технічних помилок. Водночас автоматизація не усуває ризиків викривлення фінансової інформації, оскільки помилки можуть виникати внаслідок неправильного налаштування програмного забезпечення, порушення методики ведення обліку або недостатнього рівня внутрішнього контролю [4].

У процесі формування фінансової звітності можуть виникати помилки щодо оцінки активів і зобов'язань, класифікації доходів та витрат, а також розкриття інформації у звітності [5]. Такі недоліки негативно впливають на якість фінансової інформації та її аналітичну цінність. У зв'язку з цим важливого значення набуває організація ефективної системи внутрішнього контролю, одним із елементів якої є система крос-контролю показників фінансової звітності.

Система крос-контролю передбачає перевірку логічної та арифметичної узгодженості між окремими формами фінансової звітності. Її використання дозволяє своєчасно виявляти помилки у формуванні облікових даних, підвищувати достовірність звітності та запобігати викривленню фінансової інформації. Особливо важливим є застосування крос-контролю при складанні Балансу та Звіту про фінансові результати, оскільки саме ці форми містять основну інформацію про фінансовий стан і результати діяльності підприємства.

Одним із ключових напрямів крос-контролю є перевірка взаємозв'язку між показником чистого прибутку та зміною нерозподіленого прибутку підприємства. Показник чистого прибутку, відображений у Звіті про фінансові результати, повинен відповідати зміні нерозподіленого прибутку у Балансі з урахуванням виплати дивідендів та інших змін власного капіталу. Відсутність такої узгодженості може свідчити про помилки при закритті рахунків доходів і витрат або неправильне відображення фінансових результатів у бухгалтерському обліку [2].

Іншим важливим напрямом крос-контролю є співставлення показників запасів і собівартості реалізованої продукції. Собівартість реалізації безпосередньо залежить від правильності оцінки запасів та методики їх списання. Помилки в оцінці запасів можуть призводити до викривлення витрат діяльності та фінансового результату підприємства. Крім того, система крос-контролю передбачає узгодження показників дебіторської заборгованості з доходом від реалізації продукції. Зростання обсягів реалізації, як правило, супроводжується відповідним збільшенням дебіторської заборгованості, а відсутність такої залежності може свідчити про ризики завищення доходів або неправильного формування резерву сумнівних боргів.

Для суб'єктів малого підприємництва система крос-контролю є особливо важливою, оскільки дозволяє підвищити рівень достовірності звітної інформації за умов обмеженого кадрового забезпечення та спрощеної організації бухгалтерського обліку. Використання автоматизованих систем обліку дає можливість здійснювати оперативну перевірку взаємоузгодженості показників фінансової звітності, деталізувати окремі статті та своєчасно виявляти помилки у процесі формування звітних даних [6].

Отже, система крос-контролю є важливим інструментом забезпечення достовірності фінансової звітності та підвищення її аналітичної цінності. Її використання сприяє своєчасному виявленню помилок у процесі формування звітних показників, посиленню внутрішнього контролю та створенню якісної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень. В умовах автоматизації бухгалтерського обліку та посилення вимог до прозорості фінансової інформації впровадження системи крос-контролю

є важливою умовою підвищення ефективності діяльності суб'єктів малого підприємництва та зміцнення їх фінансової стійкості.

Список використаних джерел

1. Гевлич Л. Л., Гевлич І. Г. Фінансова та управлінська звітність вітчизняних підприємств. *Економіка і організація управління* 2020. № 1(37). С. 49–59. DOI 10.31558/2307-2318.2020.1.5.

2. Меліхова Т. О., Синиця Ю. С., Рой Я. А. Удосконалення бухгалтерського обліку за національними стандартами та методики внутрішнього контролю з метою складання достовірної фінансової звітності малих підприємств та запобігання банкрутству. *Review of Transport Economics and Management*. 2024. № 10(26). С. 197–206. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2023/300609>.

3. Остап'юк Н. А., Семчук І. В. Консолідована фінансова звітність в системі внутрішнього контролю групи підприємств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2010. № 1(16). С. 183–192. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2010-1\(16\)-183-192](https://doi.org/10.26642/pbo-2010-1(16)-183-192).

4. Кріль А., Чубай В. Методичні підходи до формування системи внутрішнього контролю підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1(52). С. 241–247. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-33>.

5. Песцова-Світалка О.С., Більдій А.В. Актуальні питання підготовки фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. *РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ*. 2019. №4 (26). С. 50-54.

6. Кузьома В.В., Ботнар І.О., Количева А.О. Актуальні питання впровадження контрольних заходів для попередження фальсифікації звітності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 986-989.